

Briselē, 2024. gada 29. novembrī
(OR. en)

16183/24

RECH 522
IND 536
MI 979
COMPET 1160

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2024. gada 29. novembris
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	15398/24
Temats:	Komisijas paziņojums par progresīviem materiāliem – Padomes secinājumi (2024. gada 29. novembris)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par *Komisijas paziņojumu par progresīviem materiāliem*, kurus Padome apstiprināja savā 4063. sanāksmē, kas notika 2024. gada 29. novembrī.

**PADOMES SECINĀJUMI PAR KOMISIJAS PAZIŅOJUMU
PAR PROGRESĪVIEM MATERIĀLIEM**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT

- savus 2022. gada 2. decembra secinājumus par jauno Eiropas inovācijas programmu, kurā izklāstīta inovācijas politika, lai ES izvirzītu par pasaules līderi ¹;
- savas 2024. gada 23. maija politikas debates par pētniecību un inovāciju, lai nodrošinātu progresīvus materiālus līderībai rūpniecībā, kurās galvenā uzmanība tika pievērsta pētniecības un inovācijas progresīvu materiālu jomā koordinēšanai starp Savienību un dalībvalstīm, lai izvairītos no sadrumstalotības, kā arī tām piemērošanas jomām, kuras nosakāmas par prioritāti, un dalībvalstu paraugprakseī ²;
- savus 2024. gada 23. maija secinājumus par zināšanu valorizācijas stiprināšanu kā rīku, ar ko Eiropā panākt noturīgu un konkurētspējīgu industriju un stratēģisko autonomiju atvērtā ekonomikā, kuros tā uzsvēr kritisko un jauno tehnoloģiju (piemēram, mākslīgā intelekta, dzīvības zinātņu tehnoloģiju un progresīvo materiālu) stratēģisko nozīmi Savienības pozīcijas stiprināšanā globālajās vērtības ķēdēs un tās noturības un ilgtspējas veicināšanā ³;
- savus 2024. gada 24. maija secinājumus “Konkurētspējīga Eiropas rūpniecība, kas virza mūsu zaļo, digitālu un noturīgu nākotni”, kuros tā uzsvēr nepieciešamību veicināt progresīvus materiālus un apritīgumu ⁴;
- *Mario Draghi* sagatavoto ziņojumu “Eiropas konkurētspējas nākotne”, kas publicēts 2024. gada 9. septembrī, jo īpaši tajā ietvertu ieteikumu palielināt ES līderību rūpniecībā progresīvu materiālu jomā;

¹ 15602/22.

² 9333/24.

³ 10182/24.

⁴ 10127/24.

1. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas paziņojumu “Progresīvi materiāli līderībai rūpniecībā”, kurš publicēts 2024. gada 27. februārī ⁵ un kurā izklāstīta Eiropas stratēģija, kā nodrošināt pētniecību, inovāciju un līderību rūpniecībā progresīvu materiālu jomā, kas ir svarīga pamattehnoloģija. ATGĀDINA, ka minētajā paziņojumā Eiropas pētniecība un inovācija progresīvu materiālu jomā tiek norādīta kā divējādās pārkārtošanās sākumpunkts un ka jautājums par progresīviem materiāliem tiek skatīts piecos dažādos pīlāros, proti, sākot no ES, valstu un reģionālo pētniecības programmu ietvaros veiktas pētniecības par progresīviem materiāliem nākotnē un beidzot ar jau pieejamu progresīvu materiālu ražošanu un izmantošanu.
2. ATZĪST – ir paredzams, ka dažādās nozarēs pieprasījums pēc progresīviem materiāliem nākamajos gados ievērojami palielināsies. UZSVER, ka Savienībai ir jāpaātrina pētniecība un izstrāde progresīvu materiālu jomā; jākāpina sava inovācijas un ražošanas jauda un jāveicina progresīvu materiālu vieda rūpnieciskā izmantošana, lai tādējādi stiprinātu Savienības konkurētspēju, uzlabotu tās ekonomisko drošību un pastiprinātu tās noturību un stratēģisko autonomiju, vienlaikus saglabājot atvērtu ekonomiku.
3. ATZĪST, ka ir jāturpina attīstīt tādu dinamisku, drošu un iekļaujošu ekosistēmu progresīviem materiāliem visā Savienībā, kas veicina konkurētspējīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos. UZSKATA, ka šādai ekosistēmai būtu jābalstās uz esošajām stiprajām pusēm, jānovērš nepilnības, jāatbalsta fundamentālie un lietišķie pētījumi, izstrāde un inovācija Savienībā un jāstimulē konkurētspēja un izaugsme. UZSVER, ka šajā sakarā ir svarīgi izmantot tādas Eiropas pētniecības infrastruktūras un tehnoloģiju infrastruktūras, kurām ir potenciāls un unikālas spējas nodrošināt zinātniskus atklājumus materiālu zinātnē. UZSVER, ka ir jāatbalsta reģionālās inovācijas ekosistēmas, lai strukturētu un savienotu vērtības ķēdes.

⁵ 7172/24.

4. ATGĀDINA, ka ir svarīgi, lai nākamās paaudzes progresīvie materiāli būtu droši, ilgtspējīgi, apritīgi un resursefektīvi. UZSVER, ka, projektējot un apstrādājot progresīvus materiālus, kuri ir rentabli un konkurētspējīgi, ir jāīsteno “mazināšanas, atkalizmantošanas un reciklēšanas” princips. UZSKATA, ka ir vajadzīgi prognožu pētījumi, lai izskatītu dažādus nākotnes vajadzību scenārijus un iespējamās apritīgos un ilgtspējīgos risinājumus, kā arī tādu progresīvu materiālu vēlamā ražošanu un izmantošanu, kuri nākotnē varētu būt kritiski svarīgi. UZSKATA, ka šiem materiāliem vajadzētu būt “konceptuāli drošiem un ilgtspējīgiem”, lai sasniegtu zaļā kursa mērķrādītājus attiecībā uz nulles piesārņojumu un no toksikantiem brīvu vidi, un piedāvāt risinājumus, lai sasniegtu izvirzīto vērienīgo mērķi – panākt Eiropas aprites ekonomiku –, palīdzētu sasniegt Zaļā kursa industriālā plāna mērķus, tostarp Kritiski svarīgo izejvielu akta, Neto nulles emisiju industrijas akta un Eiropas Mikroshēmu akta mērķus, kā arī uzlabotu energoefektivitāti un resursefektivitāti. AICINA Komisiju pēc iespējas drīz apzināt uz pierādījumiem balstītus kritērijus un politiku, lai ar progresīvu materiālu palīdzību mazinātu riskus saistībā ar Eiropas stratēģisko atkarību no kritiskām izejvielām. ATZĪST, ka ir vajadzīgas metodes un novērtēšanas instrumenti progresīvu materiālu raksturošanai, testēšanai un validēšanai, kā arī aprites ekonomikas principu integrēšana un visaptverošu aprites cikla novērtējumu veikšana, lai nodrošinātu progresīvu materiālu ilgtspējīgu ražošanu, izmantošanu un likvidēšanu. UZSVER, ka ir jāsamazina materiālu vispārējā izmantošana, kā arī to sarežģītība produktos, jāpalielina resursefektivitāte un tādējādi jāveicina materiālu apritīgums un atkalizmantošana, lai samazinātu ietekmi uz vidi un atkarību no resursiem.

5. UZSVER, ka progresīvi materiāli ir kritiski svarīgi Eiropas ekonomiskajai drošībai. Tādēļ AICINA Komisiju un dalībvalstis izstrādāt turpmākus samērīgus un efektīvus pasākumus pētniecības drošības un riska pārvaldības uzlabošanai saskaņā ar vērtībām un principiem, kas noteikti Padomes Ieteikumā (2024. gada 23. maijs) par pētniecības drošības stiprināšanu ⁶.
6. UZSVER, ka Savienības, valsts un reģionālā līmeņa prioritātes attiecībā uz pētniecību un inovāciju progresīvu materiālu jomā ir jākoordinē ar Savienības stratēģijām par divējādo pārkārtošanos un ekonomikas noturību. ATGĀDINA par Komisijas paziņojumā apzinātajām sākotnējām prioritātēm enerģētikas, mobilitātes, būvniecības un elektronikas jomā, jo tās ir kritiski svarīgas Savienības zaļās un digitālās pārkārtošanās procesā. AICINA Komisiju turpināt sadarbību ar dalībvalstīm, lai apzinātu kopīgos mērķus un attiecīgā gadījumā pārskatītu un atjauninātu prioritārās jomas saistībā ar progresīvu materiālu pētniecību, izstrādi un ieviešanu, tostarp, ņemot vērā tādas tematiskās jomas kā veselības aprūpe un agropārtika. ATKĀRTOTI NORĀDA, cik svarīga nozīme ir līdzradīšanai starp dalībvalstīm un Komisiju, lai efektīvi virzītu uz priekšu pētniecības un inovācijas prioritātes progresīvu materiālu jomā. ATZĪMĒ, ka nākamajām prioritārajām jomām, kas saistītas ar progresīviem materiāliem, būtu jāaptver nozares, kuras ir ārkārtīgi svarīgas no ekonomiskā, stratēģiskā un sociālā viedokļa.

⁶ OV C, C/2024/3510, 30.5.2024., 3.–9. lpp.

7. UZSVER, ka izšķiroša nozīme ir pētniecības un inovācijas digitalizācijai progresīvu materiālu jomā, jo īpaši digitālās modelēšanas rīkiem, kopējai datu analītikai/ontoloģijām un mākslīgajam intelektam, kam ir potenciāls paātrināt jaunu inovatīvu materiālu atklāšanu un ieteikt to sastāvu. NEM VĒRĀ ierosinājumu izveidot progresīviem materiāliem paredzētu kopīgu digitālo infrastruktūru, kas ir pieejama visām dalībvalstīm, lai tādējādi pilnībā izmantotu materiālu datu un mākslīgā intelekta potenciālu Eiropā nolūkā paātrināt progresīvu materiālu projektēšanu un izstrādi visā dzīves ciklā, ņemot vērā ekosistēmu, ko veido jau esošās pētniecības infrastruktūras un tehnoloģiju infrastruktūras, un datu telpas, piemēram, kopuzņēmums *EuroHPC* un Eiropas atvērtās zinātnes mākonis. UZSVER, ka Savienībai un dalībvalstīm būtu jāatbalsta šāda kopīga digitālā infrastruktūra, veicinot gan akadēmisko aprindu, gan rūpniecības ieguldījumu un atvieglojot valstu iniciatīvu integrēšanu.
8. PIENĒM ZINĀŠANAI Komisijas Lēmumu (2024. gada 5. jūlijs) par pārvaldības struktūru Tehnoloģiju padomes progresīvu materiālu jautājumos veidā, kas ar progresīviem materiāliem saistītās darbības koordinēs ar dalībvalstīm, organizācijām, kas veic un finansē pētniecību, un ar rūpniecību; LŪDZ Komisiju šā foruma izveidē attiecīgā gadījumā ņemt vērā esošās struktūras un izvairīties no nevajadzīga administratīvā sloga dalībvalstīm un jebkādas pārklāšanās ar Padomes lēmumu pieņemšanas lomu un ar pētniecības un inovācijas pamatprogrammas komiteju ietvaros veikto darbu – atbilstoši labas pārvaldības un pārredzamības principiem. ATZINĪGI VĒRTĒ sadarbību, kas saistībā ar kopīgajiem mērķiem un prioritātēm tiek īstenota ar pētniecības un inovācijas pamatprogrammas asociētajām valstīm un attiecīgā gadījumā ar trešām valstīm saskaņā ar Savienības stratēģisko autonomiju.

9. UZSVER, ka saistībā ar ierosinātajām darbībām būtiska nozīme ir publiskajam un privātajam finansējumam un investīcijām progresīvu materiālu pētniecībā, izstrādē un inovācijā. UZSVER, ka ir būtiski censties panākt līdzsvarotu un uz vajadzībām balstītu pieeju pētniecības un inovācijas darbībās, tostarp visos tehnoloģiju gatavības līmeņos, izmantojot pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”. NORĀDA, ka jaunā partnerība “Inovatīvi materiāli ES” ir vēl viens solis, lai apvienotu rūpniecības un akadēmisko aprindu spēkus un radītu lielākas privātās investīcijas. UZSVER, ka šai jaunajai industriālajai partnerībai būtu jāietver pārredzama, atvērta un iekļaujoša pieeja, kuras pamatā ir izcilība un kuras mērķis ir sadarbību veidošanā panākt pēc iespējas plašāku līdzdalību visā Eiropā, lai tādējādi izmantotu zināšanas, resursus un zinātību no visas ES, paverot ceļu noturīgākām un savstarpēji savienotām rūpniecības nozarēm. ŅEM VĒRĀ ar progresīviem materiāliem saistīto darbu Kopīgajā Eiropas forumā, kas veltīts svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs; tam varētu būt svarīga nozīme inovatīvu progresīvu materiālu ieviešanā.
10. ATZĪMĒ Komisijas nodomu ar Eiropas Inovācijas padomes starpniecību atbalstīt progresīvu materiālu izstrādi. MUDINA stiprināt, mobilizēt un pārvaldīt publiskās un privātās investīcijas, izmantojot Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (*STEP*) un citus ES instrumentus, piemēram, Inovāciju fondu un *InvestEU*. Tādēļ AICINA Komisiju pastiprināt sinerģijas starp tiem ES fondiem un programmām, kas ir būtiski progresīvu materiālu izstrādei, un aicina dalībvalstis pilnībā izmantot šādas sinerģijas. UZSVER, ka ir jāīsteno sinerģijas starp šādām ES finansējuma iespējām to projektēšanas posmā un jāveicina sinerģijas ar valsts un reģionālo finansējumu.
11. ATGĀDINA, ka zināšanu valorizācija un nemateriālo aktīvu, tostarp intelektuālā īpašuma tiesību un komercnoslēpumu, stratēģiska izmantošana ir būtiski faktori rūpniecības nozarēm, un jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), lai piesaistītu investīcijas, radītu vērtību un palielinātu savu konkurētspēju. Tāpēc AICINA progresīvu materiālu izstrādātājus maksimāli izmantot norādījumus saistībā ar zināšanu valorizāciju.

12. ATZĪST MVU un jaunuzņēmumu izšķirošo lomu pētniecības un izstrādes veikšanā un inovāciju virzīšanā progresīvo materiālu jomā. NORĀDA, ka jau agrīnā posmā būtu jāsniedz atbalsts novatoriem un MVU augstas veikspējas un ilgtspējīgu materiālu projektēšanā un testēšanā. UZSVER, ka ir vajadzīgi atbalsta mehānismi, piemēram, dotācijas, finanšu instrumenti, kapitālieguldījumi, inkubatori, mentorēšana un piekļuve infrastruktūrai, lai palīdzētu MVU pārvarēt šķēršļus ienākšanai tirgū un izvērst savas inovācijas.
13. ATZĪST, ka ir jāatvieglo un jāpaātrina rūpnieciskā un komerciālā izvēšana, atbalstot pētniekus, novatorus, rūpniecību un jo īpaši MVU un jaunuzņēmumus. UZSVER “regulatīvo smilškastu” un standartu kā inovāciju veicinātāju nozīmi.
14. ATZĪST, ka ir svarīgi izmantot publisko iepirkumu, lai veicinātu pieprasījumu pēc progresīviem materiāliem. NORĀDA, ka šajā sakarā ir vajadzīga informācijas apmaiņa par mūsdienīgām inovācijām, kas pieejamas iepirkuma veicējiem, kā arī labāka koordinācija starp lielajiem pircējiem, lai inovatīvi uzņēmumi varētu efektīvi un lietderīgi izvērst darbību.
15. UZSVER, ka inovatīvām metodēm un rīkiem, kā arī jaunu materiālu projektēšanai un izstrādei ir vajadzīgas jaunas prasmes. ATZĪST – jo īpaši ir nepieciešamas prasmes materiālu zinātnē, ķīmijā, fizikā, inženierzinātnēs un informācijas tehnoloģijās. ŅEM VĒRĀ, ka Komisija sadarbībā ar Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu 2024. gadā ir izveidojusi Progresīvu materiālu akadēmiju, un MUDINA citas attiecīgās esošās struktūras un programmas iesaistīties jaunu prasmju nodrošināšanā. IEROSINA, ka saskaņā ar valstu kompetenci un iestāžu autonomiju šīs prasmes tiek kartētas un vajadzības gadījumā ņemtas vērā attiecīgajās izglītības un mācību programmās, profesionālajā izglītībā un apmācībā (PIA) un augstākajā izglītībā, kā arī citās attiecīgās prasmju pilnveides programmās.

16. ATZĪST, ka ir svarīgi veicināt ar zinātni, tehnoloģiju, inženierzinātnēm un matemātiku (*STEM*) saistītu izglītību, atbalstīt PIA iniciatīvas un sekmēt karjeras attīstības iespējas pētniekiem un profesionāļiem šajā jomā, tostarp starpnozaru mobilitātes mehānismus. UZSVER, ka būtu jācenšas novērst sieviešu nepietiekamo pārstāvību *STEM* studijās, veicinot iekļaujošu un atbalstošu mācību un darba vidi, nodrošinot praktisku pieredzi un stažēšanos, kā arī popularizējot lomu modeļus un mentorēšanu. AICINA popularizēt paraugpraksi un sekmīgus gadījuma analīzes pētījumus progresīvu materiālu izstrādē un izmantošanā un apmainīties ar minēto paraugpraksi un gadījuma analīzes pētījumiem, lai tādējādi veicinātu mācīšanos, inovāciju un sekmīgu modeļu pārņemšanu visā Savienībā.
17. ATZĪST ar progresīviem materiāliem saistītos ētiskos apsvērumus un ietekmi uz sabiedrību, tostarp to ietekmi uz veselību un vidi. UZSVER, ka ir būtiski palielināt sabiedrības informētību par progresīvu materiālu atbildīgu ražošanu un izmantošanu. UZSVER – lai nodrošinātu progresīvu materiālu sekmīgu integrēšanu ikdienas dzīvē un ekonomikā, ir ļoti svarīgi, ka sabiedrība tos pieņem un tiem uzticas. Tādēļ MUDINA Komisiju un dalībvalstis sniegt plašu informāciju Savienības, valsts, reģionālā un vietējā līmenī, lai palielinātu sabiedrības informētību un izpratni par progresīviem materiāliem. UZSKATA, ka šādā informācijā varētu uzsvērt šo materiālu priekšrocības, drošumu un ilgtspēju, ar to varētu kļedēt iespējamās bažas un veicināt sabiedrības uzticēšanos, un attiecīgā gadījumā to varētu saistīt ar esošajām komunikācijas iniciatīvām.
-